

LIFE LATESTadapt Cēsu pilsētas zaļās infrastruktūras attīstības plāns

Projekts Nr. 101074438 “Dabā balstītu un viedo risinājumu portfeļa izstrāde un demonstrēšana pilsētu klimata noturības uzlabošanai Latvijā un Igaunijā”

05.06.2025.

Zane Pīpkalēja, Cēsu novada pašvaldība



Valsts digitālās
attīstības aģentūra



REPUBLIC OF ESTONIA
MINISTRY OF CLIMATE

LIFE Klimata pasākumu apakšprogrammas projekts «Dabā balstītu risinājumu portfeļa izstrāde un demonstrēšana pilsētu klimata noturības uzlabošanai Latvijā un Igaunijā» (LIFE LATESTadapt, uzsaukums 2021-SAP-CLIMA-CCA) tiek īstenots ar finansējuma atbalstu no Eiropas Savienības LIFE programmas, Valsts digitālās attīstības aģentūras Latvijas vides aizsardzības fonda un Igaunijas Klimata ministrijas. Paustā informācija satur tikai projekta LIFE LATESTadapt īstenotāju redzējumu. Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra nav atbildīga par šeit sniegtās informācijas iespējamo izmantojumu. Vairāk par projektu: <http://lifelatestadapt.viimsivald.ee/>

Kāpēc zaļināšana?



Pašvaldību likums

4.panta pirmā daļa (pašvaldību autonomās funkcijas):

- **20.punkts** - veicināt dabas kapitāla ilgtspējīgu pārvaldību un apsaimniekošanu, kā arī noteikt publiskā lietošanā esoša pašvaldības īpašuma izmantošanas kārtību;
- **22.punkts** - veicināt klimata pārmaiņu ierobežošanu un pielāgošanos tām.
- 4.panta pirmās daļas 2.punktā noteikts, ka viena no pašvaldības autonomajām funkcijām ir gādāt par pašvaldības administratīvās teritorijas labiekārtošanu un sanitāro tīrību (t. sk. publiskai lietošanai paredzēto teritoriju uzturēšana; parku, skvēru un zaļo zonu ierīkošana un uzturēšana), kā arī noteikt teritoriju un būvju uzturēšanas prasības, ciktāl tas saistīts ar sabiedrības drošību, sanitārās tīrības uzturēšanu un pilsētvides ainavas kvalitātes mērķu sasniegšanu.

LATVIJAS NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS 2021.–2027. GADAM

Rīcības virziens “Daba un vide – “Zaļais kurss”” un tā mērķi:

“[258] **Bioloģiskās daudzveidības saglabāšana**, kas balstīta zinātniskajos pētījumos, **līdzsvarojošot ekoloģiskās, ekonomiskās un sociālās intereses**;

[264] **Zaļo zonu**, gājēju ielu un veloceļu pārklājuma **pieaugums** pilsētvidē un starp apdzīvotām vietām vairo **vides kvalitātes pievilcīgumu**, fizisko aktivitāšu palielināšanos iedzīvotāju vidū, jo īpaši ģimenēm ar bērniem un senioriem.

CĒSU NOVADA ATTĪSTĪBAS PROGRAMMA 2022. – 2028.GADAM



SM4 VIDEI DRAUDZĪGS, ILGTSPĒJĪGS UN KLIMATNEITRĀLS NOVADS

Cēsu novada attīstība balstīta uz gudru un ilgtspējīgu saimniekošanu, kas sekmē dabas vērtību unikalitātes un daudzveidības saglabāšanu. Energoresursu ieguvē un transporta jomā tiek izmantoti atjaunojamie dabas resursi. Uzņēmējdarbība ir balstīta uz ilgtspējīgu un klimatneitrālu tehnoloģiju lietošanu. Novada iedzīvotāji ir izglītoti dabas resursu taupīšanas un vides aizsardzības jomā un dzīvo harmoniskā dabai draudzīgā vidē.

IP4 EFEKTĪVA UN ILGTSPĒJĪGA ESOŠĀ NOVADA RESURSU IZMANTOŠANA UN DABAS VIDES SAGLABĀŠANA

Novada dabas resursi – lauksaimniecības zemes, meži, ūdeņi, derīgie izrakteņi, ir novada bagātība. Dabas vērtību saglabāšana un aizsardzība ir horizontāla attīstības prioritāte, kas ir saimnieciskās darbības pamātā visās jomās. Novada ekonomisko izaugsmi virza ilgtspējīga saimnieciskā darbība, kas balstīta

prioritāri uz vietējo resursu efektīvu izmantošanu un sadarbību vietējo ražotāju un pakalpojumu sniedzēju starpā.

Pašvaldība mērķtiecīgi iesaistās Eiropas zaļā kursa īstenošanā, kura mērķi ir pielāgošanās klimata pārmaiņām, klimatneitralitāte, veselīgi ūdeņi, augsne un pārtika. Pašvaldība savā darbībā ievēro zaļā kursa pamatnostādnes un sniedz atbalstu iedzīvotājiem un uzņēmējiem to pielietošanā.

VTP4 KLIMATA PĀRMAIŅĀM PIELĀGOTAS VIDES VEIDOŠANA

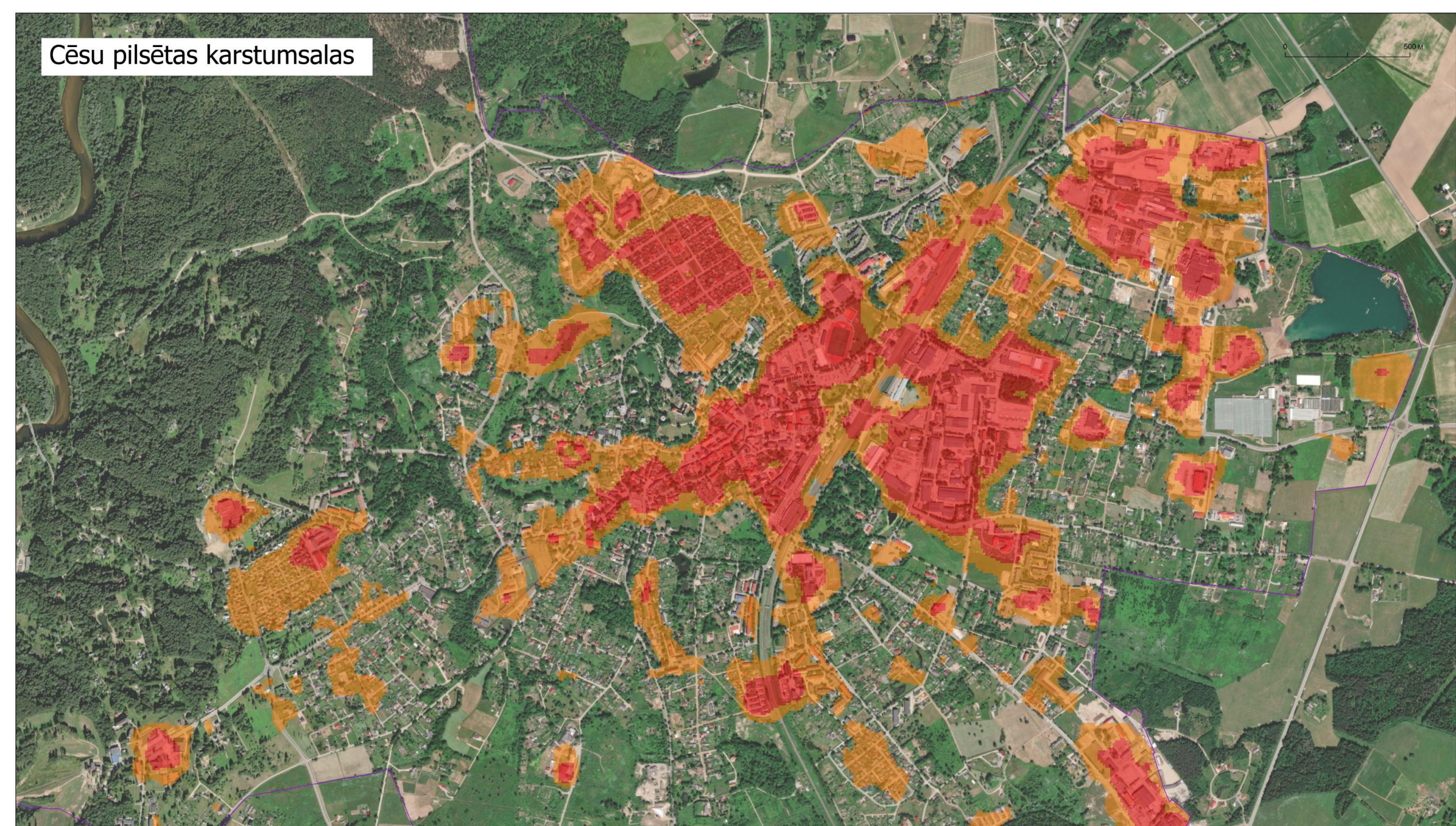
Ņemot vērā klimata pārmaiņu tendenci, efektivitātes un ilgtspējas nodrošināšana vides apsaimniekošanā ir viens no būtiskākajiem novada rīcības virzieniem, lai kļūtu par klimatneitrālu novadu. Novadā tiek veicināta atjaunojamās enerģijas izmantošana un atbildīgs resursu patēriņš, atbalstot uzņēmumus zaļināšanas principu ieviešanā. Pašvaldībā tiek īstenotas dažādas vides izglītības kampaņas un zaļa dzīvesveida popularizēšanas pasākumi, lai veicinātu novada iedzīvotāju izpratni par viņu līdzdalību vides veidošanā, jo viņiem ir būtiska loma dabas vērtību saglabāšanā un aizsargāšanā.

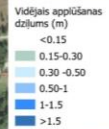


Vai Cēsis ir zaļa pilsēta? Nē nu jā!



Cēsu pilsētas karstumsalas



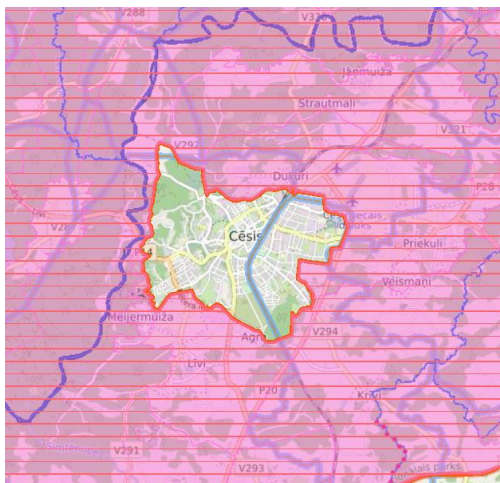


Zaļās infrastruktūras stāvokļa novērtējums un prioritizācija

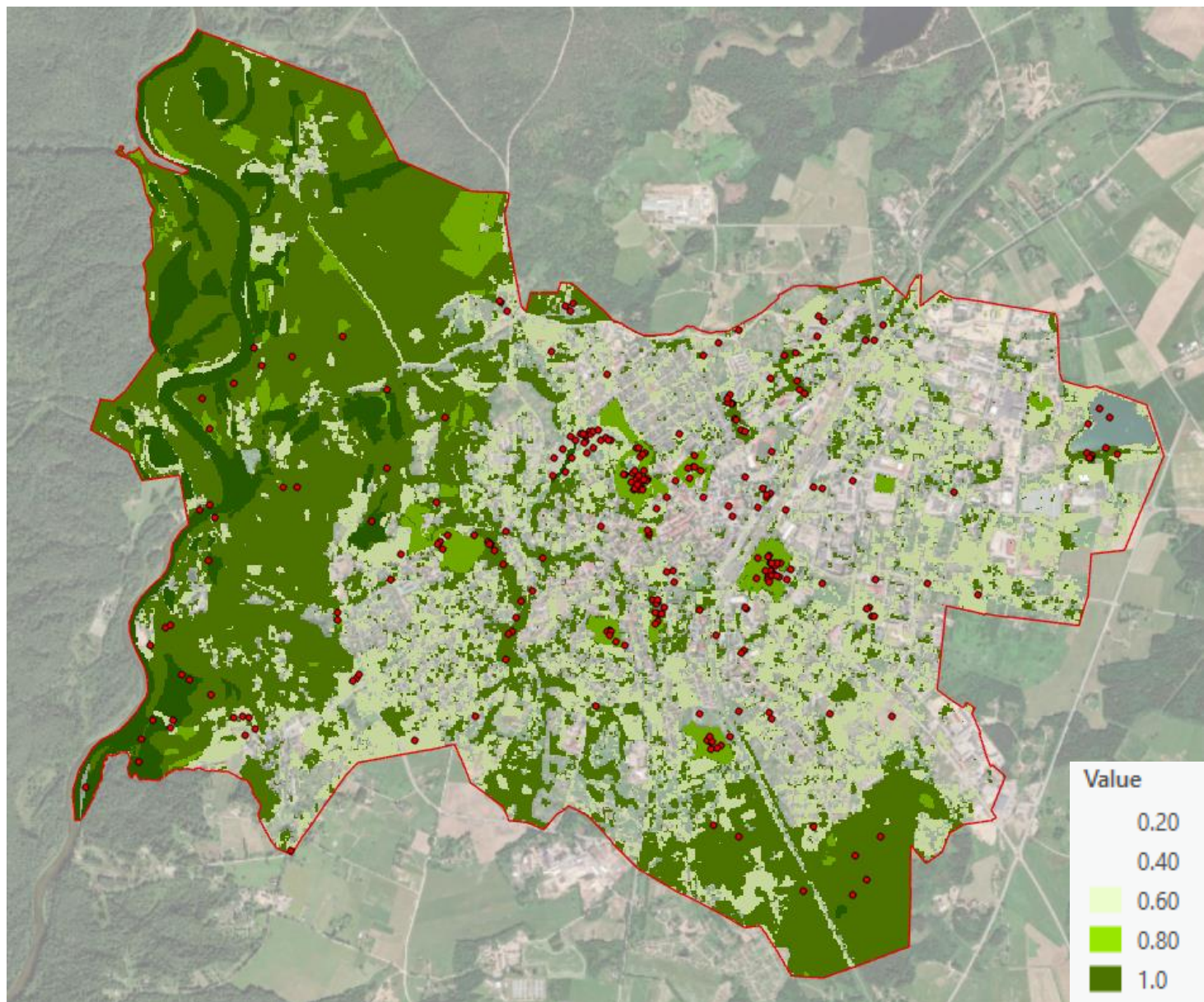
Augstvērtīgā ZI

Augstas vidi regulējoš EP vērtības
Dabas skaitīšanas rezultāti
ĪA sugu novērojumi

Iedzīvotājiem nozīmīgās zaļās teritorijas



Dr. geogr. Anda Ruskule, BEF
Dr. geogr. Ivo Vinogradovs, BEF/LU



Cēsu vecpilsēta

- Pētījumi liecina, ka pilsētu sarukšanas procesi visnegatīvāk ietekmē tieši vecpilsētas.
- vecpilsētās, kultūras mantojuma saglabāšanai ir ierobežotas iespējas izmantot tradicionālas pieejas ēku, ielu, ārtelpas zaļināšanai
- vecpilsētās piemēroti īslaicīgi risinājumi, lai pārbaudītu dažādu pieeju ietekmi un to nozīmi sabiedrībai.

Vīzija: Cēsu vecpilsētas publiskā ārtelpa - ilgtspējīga, droša, zaļa un pievilcīga pilsētvide.



Cēsu novada pašvaldības Vides un klimatneitralitātes politikas ietvars

izglītošana, iesaiste, sadarbība

- Enerģija un energoefektivitāte
- Transports, mikromobilitāte
- Zaļais iepirkums
- Resursu efektivitātes veicināšana
- Dzīvestila un patēriņa maiņa

**Klimata pārmaiņu mazināšana un
pielāgošanās klimata pārmaiņām**

- Ārkārtas laikapstākļi
- Ilglaicīgas laikapstākļu tendences

Klimata pārmaiņu riski

- Vides aizsardzība, dabas atjaunošana
- Dabas resursu (ūdeņi, derīgie izrakteņi meži, zālāji) ilgtspējīga apsaimniekošana
- Invazīvo sugu ierobežošana
- Bioreģiona izveide

**Vides un dabas resursu ilgtspējīga
apsaimniekošana, dabas aizsardzība**

- Ar ūdens resursiem saistītā spriedze
- Resursu trūkums
- Dabas daudzveidības samazināšanās
- Piesārņojums

Vides riski

Cēsu pilsētas zaļās infrastruktūras attīstības plāns

Tematiskais plānojums

Dokumenta izstrāde – Cēsu novada pašvaldība

13.03.2025. domes sēdē jautājums «Par tematiskā plānojuma “Cēsu pilsētas zaļās infrastruktūras attīstības plāns” izstrādes uzsākšanu»

Izstrāde līdz 30.06.2026.

Sasaiste ar:

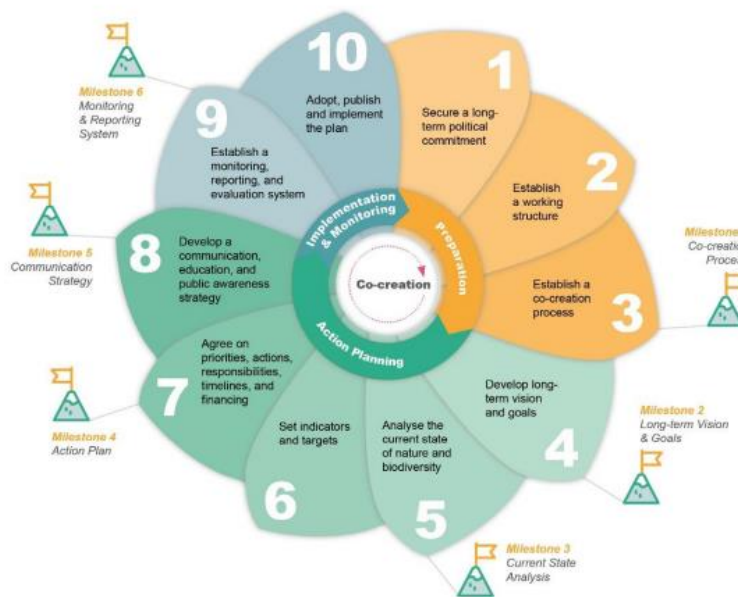
- Sasaiste ar attīstības/ **investīciju** projektiem (pašvaldība)
- Sasaiste ar teritorijas **plānojumu** (iedzīvotāji, uzņēmēji)



Plāns tiek izstrādāts Life LATESTadapt projekta ietvaros. Projekts Nr. 101074438
“Dabā balstītu un viedo risinājumu portfeļa izstrāde un demonstrēšana pilsētu
klimata noturības uzlabošanai Latvijā un Igaunijā”

Cēsu pilsētas zaļināšanas plāna izstrāde

Eiropas Komisijas vadlīnijas zaļināšanas plānu izstrādei



Plānos iekļaujamā informācija:

- Ilgtermiņa redzējums un mērķi
- ZZI un bioloģiskās daudzveidības stāvoklis (novērtējums un kartes)
- Ar pilsētu zaļināšanu saistīto politiku, stratēģisko plānu un programmu analīze
- Sasniedzamie rezultatīvie rādītāji un rīcības
- Prioritātes, laika plāns, atbildības
- Ietekmju novērtējums
- Izmaksu novērtējums un finansējuma avoti
- Komunikācijas un izglītošanas stratēģija
- Monitoringa programma

Paskaidrojuma daļa

Stratēģiskā daļa

Risinājumu daļa

Rīcības plāns

Grafiskā daļa

Cēsu pilsētas Zaļināšanas plāna ietvars

Zaļināšanas plāna ietvars/ fokuss:

- pielāgošanās klimata pārmaiņām – plūdu riski/ karstumsalas
- esošo zaļo teritoriju vērtību, t.sk. platības, saglabāšana
- zaļo teritoriju bioloģiskās daudzveidības, ekoloģiskās kvalitātes uzlabošana
- zaļo teritoriju sasaiste
 - gravas - upīšu aizsargjoslu noteikšana, zonējums aizsargjoslās; vides stāvoklis, t.sk. ūdens caurplūdes uzlabošana gravās/graviņās;
 - stādījumu struktūras maiņa uz ilggadīgām augu sugām, vērtība apputeksnētājiem.
- sabiedrības izglītošana, izpratnes veicināšana



Mareks Geistarts @MareksGeistarts · Oct 24

Replying to @LetonCarlos

Šis ir atklāts ērcu lobījs 🙌



Baron Lummerschied @BaronsLiene · Oct 24

Replying to @LetonCarlos

Pareiz' ī. Lai tie, kam siena/putekšņu alerģija noliek karoti jau laikus!

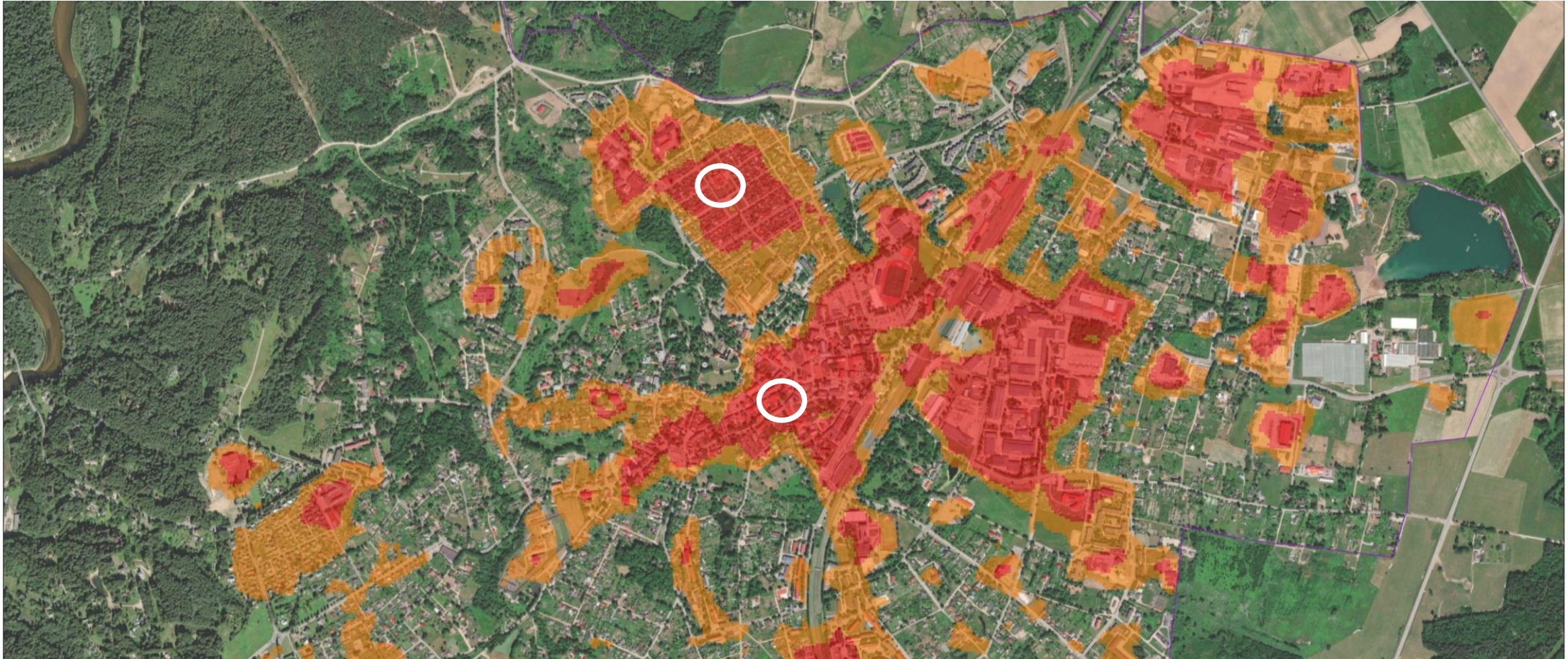


Cēsu pilsētas zaļināšanas plāna saturs

- Pašreizējās situācijas raksturojums
 - Zaļās infrastruktūras (ZI) novērtējums
 - Ekosistēmu pakalpojumu novērtējums
 - ZI problēmvietas
- Stratēģiskā daļa, rīcības plāns un plānotie risinājumi
 - Stratēģiskie uzstādījumi Cēsu pilsētas ZI plānošanas jomā
 - Rīcības plāns
 - Priekšlikumi ZI uzturēšanā un aizsardzībā
 - Priekšlikumi ZI atjaunošanai
 - Priekšlikumi DBR vides problēmu mazināšanai



Koprades darbnīcas



Scenāriju izstrāde - 3.PII

- Aprīlis, maijs 2025
- ZI savienojamība – Cēsu 3.PII
- Norises vieta – 3.PII

16.04. ievadsaruna ar PII darbiniekiem un bērniem (prezentācija), uzdevums radošajam darbam



- Prezentācijas – kopējais skatījums,
- Piemērotie DBR (vizualizācijas)

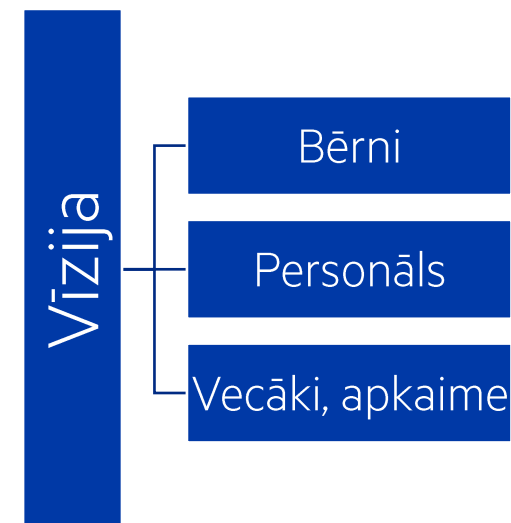
aprīlis bērnu radošo darbu sagatavošana

30.04. saruna ar vecāku padomi, par ZI nozīmi,

19.05. Bērnu darbu izstāde vides objektā Šūna, Vides nodarbība



- salīdzināšana, secinājumi, ieteikumi
- Ietekme uz Zaļināšanas plānu – vadlīnijas PII un skolu ārtelpu attīstīšanai, apkaimēm



Ko varam uzlabot bērnudārza apkārtnē?





Cēsu vecpilsēta



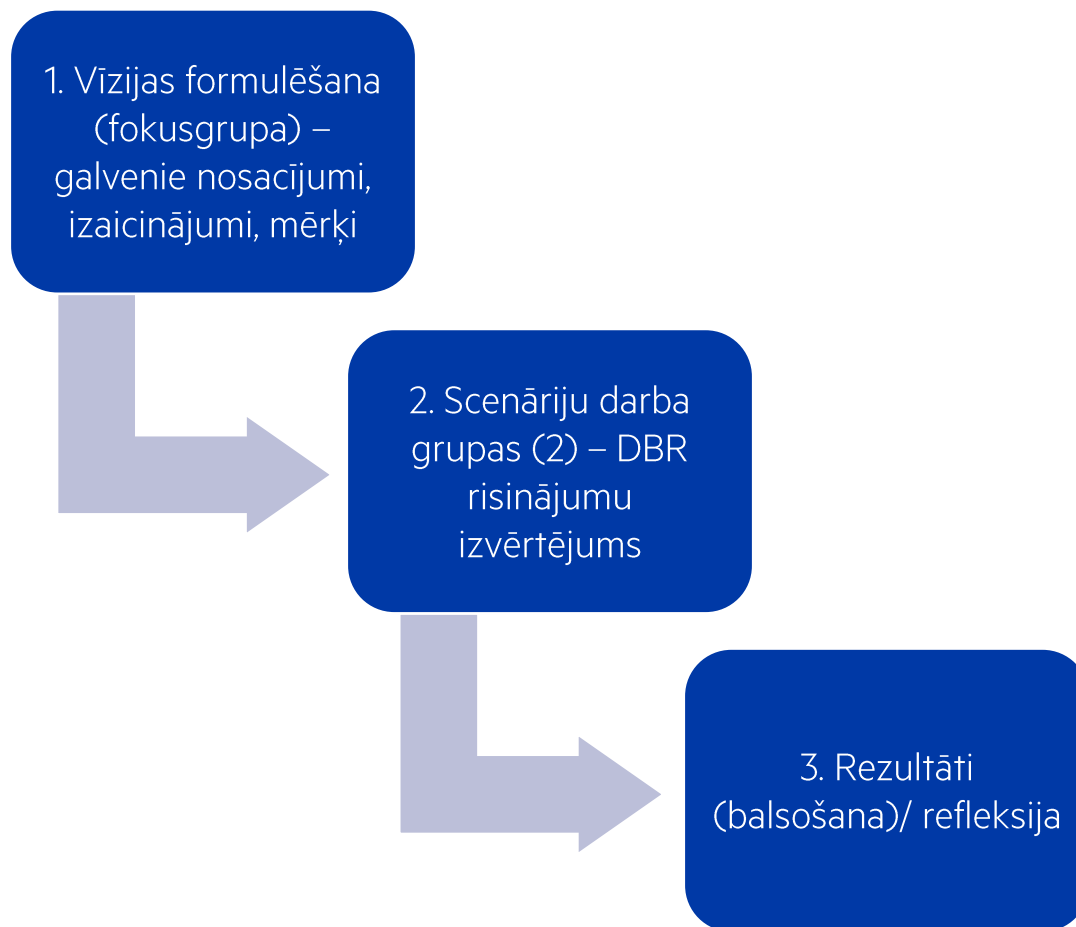
Rīgas iela

Scenāriju izstrādes grupas

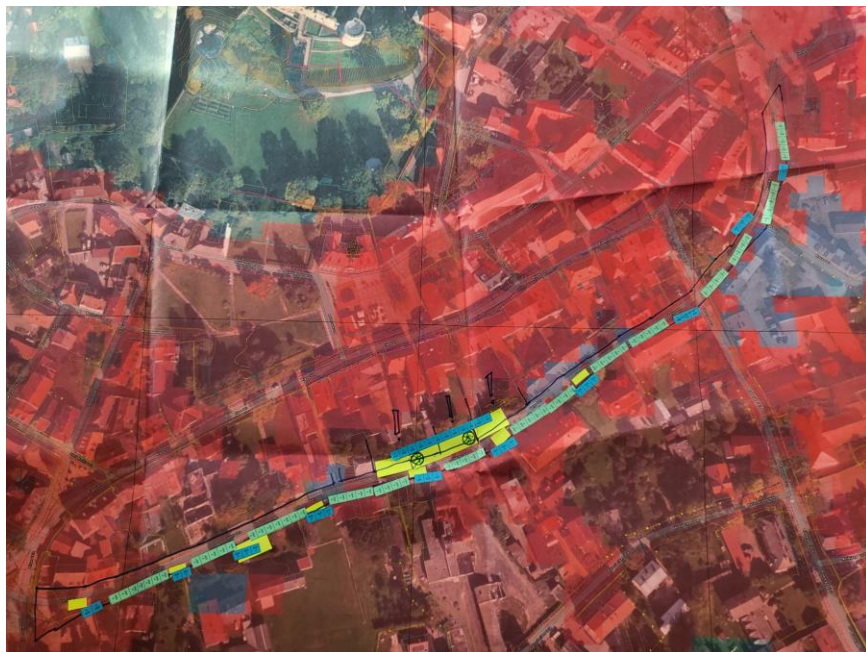
- 6.maijs, 2025
- Plūdu risku mazināšana – vecpilsēta
- Norises vieta –vecpilsēta

Mērķauditorija:

- 1) Vecpilsētas iedzīvotāji, uzņēmēji
- 2) eksperti – pašvaldība, arhitekti, plānotāji







Secinājumi pēc koprades darbnīcām

- Mīti par vecpilsētu
- Priekšstati par dabiskām, zaļām teritorijām (PII)
- Dažāda izpratne pašvaldības darbinieku vidū
- Izmaksu samērīgums
- Komplekss skatījums



DBR integrēšana ikdienas darbā

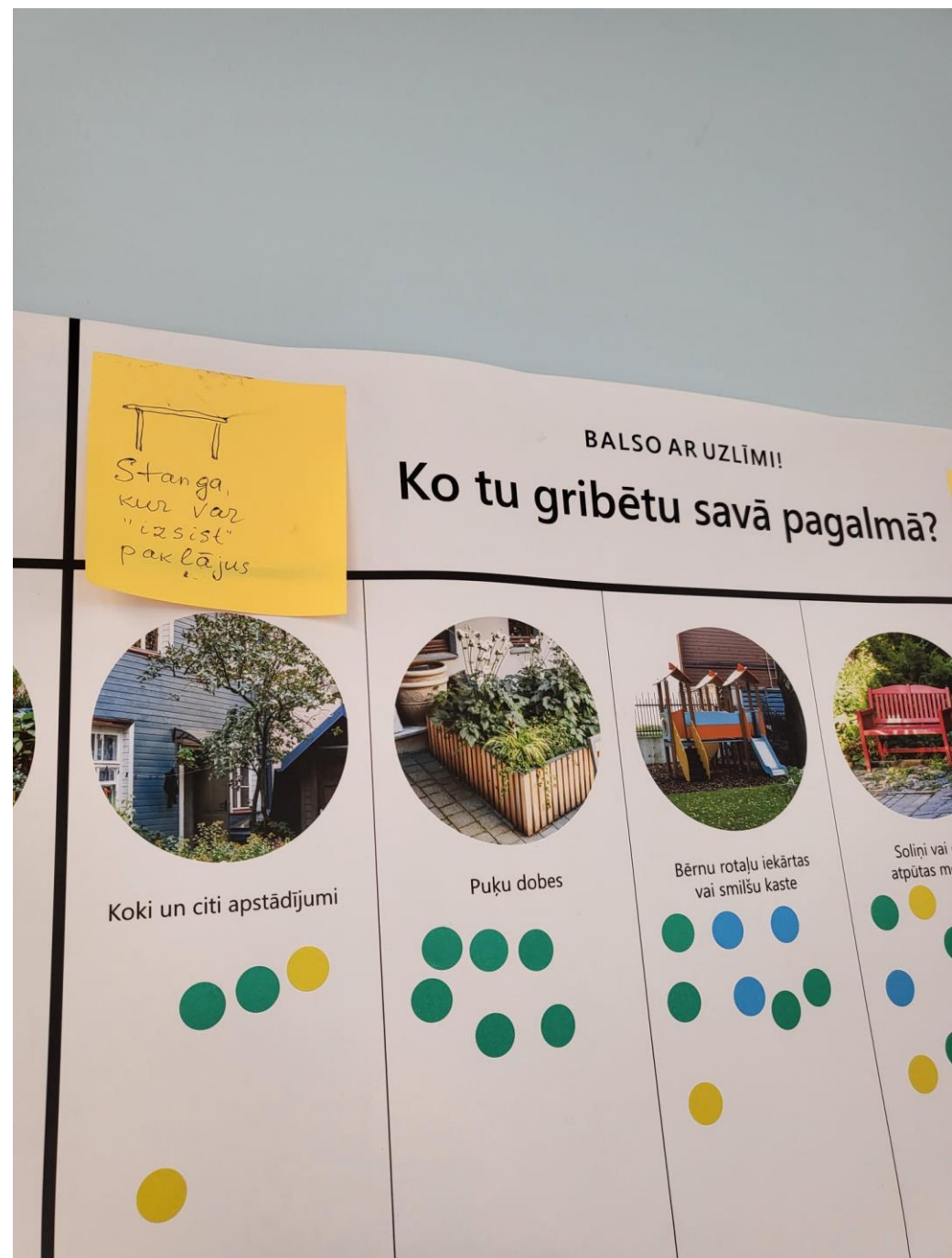


Valņu iela

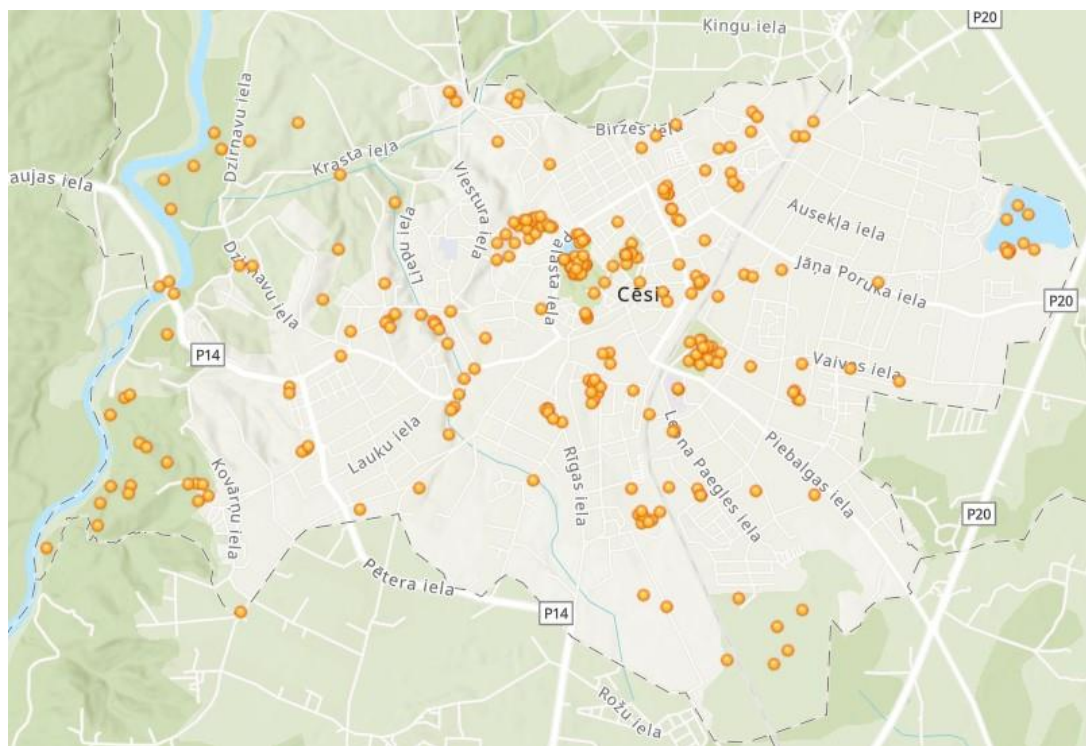


Sabiedrības iesaiste - daudzpusīgi viedokļi ir ieguvums!

Klimata asambleja. Rīga, 19.10.2024.



Iedzīvotājiem svarīgākās zaļās teritorijas



- Atzīmēti 270 punkti
- Parāda iedzīvotāju uztveri – apkaimju un vietu identitāti, vēsturisko atmiņu
- Cēsis izteikti lielāka zaļo teritoriju izvēles daudzveidība
- punkti atzīmēti dažāda veida neformālajās zaļajās teritorijās.
- Daudzas cilvēkiem svarīgās zaļās teritorijas ir saistītas ar gravām

Sabiedrības iesaiste vides pasākumos 2025.gada februāris - jūnijs

Mēnesis	Pasākums, projekts	Mērķauditorija un mērķis	Ietekme uz citiem projektiem	Life LATESTadapt
25.februāris	Klimata un kultūras mantojuma forums, CommitClimate projekts	73 dalībnieki	Vecpilsētas kontakti, detalizētāks jautājumu loks	Plakāts par problēmvieta
26.marts	Iedzīvotāju iesaiste, KIC, CommitClimate projekts	Iedzīvotāji, māju pārvaldnieki – CO2 simulatori, carbon footprint	Iedzīvotāju mērķtiecīga uzrunāšana	Plakāts par problēmvieta
23./24.aprīlis	EUI Kapacitātes pilnveides pasākums (VARAM)	pašvaldības		Life LATESTadapt kā case study
Aprīlis/maijs	Scenāriju darbnīca, 3.PII, Life LATESTadapt	Attīstības pārvalde, ĪAP, Pii kolektīvs, bērni, vecāki, biotopu eksperte	Paplašināts uzrunātās sabiedrības loks, bērnu auditorija	
6.maijs	Scenāriju darbnīca, vecpilsēta, Life LATESTadapt	Vecpilsētas iedzīvotāji, uzņēmēji, ĪAP, AP, Jaunā būvniecības skola	Atvērtāka iesaistes forma, Vasaras iela, mobilitātes projekts	Norises vieta tuvu problēmvietai

Plānošana nenoteiktībai

2030.gada 5.jūnijs
Trešdiena

Saullēkts: Rīgā plkst. 04.31
Saulriets: Rīgā plkst. 22.12
Dienas ilgums: Rīgā 17 st. 40 min
Saule zenītā: Rīgā plkst. 13.22,

156. gada diena

Mēness: augošs

Šī diena būs pēc 1825 dienām



- Kas, kāds, kāds es esmu?
- Ko dara mana ģimene?

Kāda ir mana
pilsēta?

- Kas pilsētā ir mainījies?
- Kas man sagādā prieku?
- Kur es eju?
- Kas man ir svarīgs?
- Ko es redzu sev apkārt?

Paldies!